

Циганаш А.В.

УДК155.9

АКАДЕМІЧНА МОБІЛЬНІСТЬ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У КОНТЕКСТІ ІНОВАЦІЙНИХ МЕТОДОЛОГІЧНИХ ПІДХОДІВ

Анотація. У даній статті розглядаються сучасні тенденції розвитку методології наукового пізнання світу з сенергетичної позиції світосприйняття, а також зовнішні чинники, які сприяють розвитку академічної мобільності майбутніх фахівців в контексті безперервної освіти.

Ключові слова: академічна мобільність, сертифікація, вища школа, енергетична картина світосприйняття, постнекласична наука.

Аннотация. В данной статье рассматриваются современные тенденции развития методологии научного познания мира с позиции синергетической картины мира, а также внешние факторы, которые способствуют развитию академической мобильности будущих специалистов в контексте непрерывного образования.

Ключевые слова: академическая мобильность, сейнтификация, высшая школа, синергетическая картина мира, постнеклассическая наука.

Summary. This article discusses the current trends of methodology development of scientific world experience in terms of globe synergy, as well as external factors that contribute to the development of academic mobility of future professionals in the context of continuing education.

The topicality of the research of academic mobility problems of future specialists within the framework of continuous education is determined by different factors. It is, at first, weak knowledge of society about scientific research of this area. Secondly, an increasing outflow of the Ukrainian students abroad with high-performance progress which causes reduction of scientific and intellectual potential in national higher educational establishments. Thirdly, the movement of the educational national systems within the framework of Bologna process to the unique criteria and standards which are set within the framework of European educational space. According to these standards, educational and research orientation is taken into account while determining the universities ratings.

An important moment in development of students' academic mobility is scientification of educational process. Scientification is not only the use of scientific information in studies; it includes a wider spectrum of relations: interrelation of educational process and science. It is different aspects of methodology of scientific cognition, which together with information about science promote an improvement of educational process.

Thus, synergistic approach means the world perception as an aggregate of nonlinear processes. This process has direct influence on forming a new style of scientific thought.

Key words: academic mobility, certification, higher school, scientification, synergistic world view.

Актуальність дослідження проблем академічної мобільності майбутніх фахівців в рамках безперервної освіти визначається різними факторами. Це, по-перше, слабка обізнаність громадськості про стан наукових досліджень в даній області. По-друге, посилення відтоку українських студентів з високими показниками успішності за кордон, що веде до скорочення наукового та інтелектуального потенціалу у вітчизняних ВНЗ. По-третє, своєрідний рух освітніх національних систем в рамках Болонського процесу до єдиних критеріїв і стандартів, які утверджуються в рамках європейського освітнього простору. При визначенні рейтингів університетів в зв'язку з цими стандартами враховується, перш за все, освітній та науково-дослідний профіль [5, с.34].

Аналіз досліджень і публікацій. Сучасні тенденції розвитку методології наукового пізнання, які сприяють розвитку академічної мобільності майбутніх фахівців у контексті безперервного освіти, являються предметом дослідження В.Б. Александрова, Е.В.Бондаревой, Н.А. Гришанова, А.В. Хуторського та інших.

Постановка проблеми. Найбільш актуальною проблемою сучасної вищої школи в контексті Болонського процесу - академічна мобільність, як зовнішній чинник територіального пересування студентів з одного вузу в інший з метою підвищення своєї кваліфікації. При цьому мобільність (від франц. Mobile - рухомий) трактується, як рухливість, мінливість, вдосконалення, те, що відповідає новітнім вимогам і нормативам, технічним умовам, показникам якості, а це в свою чергу забезпечують внутрішні якості індивіда, його інтелектуальний потенціал, вміння працювати з інформаційними потоками, мотиваційна спрямованість. Саме понятійний дисонанс визначень академічної мобільності формує невизначеність в концептуальному розумінні самого явища [5, с. 42].

Мета даної статті - виявити основні критерію академічної мобільності майбутніх фахівців з позиції діалектичного підходу.

У відповідності з поставленою метою слід розглянути ряд питань:

- формування академічної мобільності як фактор розвитку навчально- і науково-дослідної компетентності студентів;
- сайнтифікація як принцип науковості у навчанні;
- постнекласична наука і нові методологічні орієнтації.

Виклад основного матеріалу. Розгляд академічної мобільності через компетентнісний підхід викликає багато питань, оскільки формування самих компетенцій це аж ніяк не формування компетентної особистості, і тим більше академічно мобільної особистості. Науково-дослідна компетентність це сукупність дослідницьких умінь, навичок і способів діяльності, яка дає можливість студентам займати позицію дослідника в тій чи іншій науковій галузі, тобто це кількісний показник привабливості науки для студентів з позиції особистісного вибору [1, с. 23].

Сучасна вища школа перебуває в періоді модернізації освітніх систем, коли головний акцент робиться на самостійній роботі студента. Викладач не знімає з себе відповідальність за організацію цієї самостійної роботи: рекомендує доступну літературу, забезпечує студентів навчально-методичними матеріалами, стимулює студентську активність у самостійному пошуку додаткової інформації.

Кредитно-модульна система навчання у відповідності з Болонською декларацією націлює студента на прояв ініціативності, наукового пошуку, вироблення особистісної позиції щодо наукових фактів, явищ, технологій майбутньої професійної діяльності - все це вимагає формування високого рівня пізнавальної самостійності і активності студента, творчого стилю діяльності. Компетентність педагога сприяє розробці інноваційних особистісно-орієнтованих технологій, які містять мотиваційне забезпечення, що робить вплив на формування і розвиток науково-дослідної компетентності студентів, їх академічної мобільності [2, с.15].

Академічна мобільність студентів позитивно позначається на мотивації, формує вміння самостійно та інноваційно мислити, творчо трудитися, пробуджує інтерес до методологічних проблем науки, до майстерного оволодіння майбутньою спеціальністю [2, с. 22].

Важливим моментом у розвитку академічної мобільності студентів є сайентифікація (від англ. Science - наука) навчального процесу. Сайентифікація не зводиться лише до використання наукових даних у навчанні, вона включає в себе більш широкий спектр відносин: взаємозв'язків навчального процесу і науки. Це різні аспекти методології наукового пізнання, які разом з даними про науку сприяють «донаучиванню» навчального процесу [4, с. 47].

Сайентифікації - це застосування принципу науковості в навчанні, мета якого:

- використання найважливіших достовірних наукових даних, їх глибоке розуміння - «бачення» внутрішньої суті і зв'язку з іншими фактами;
- оволодіння науковою теорією - знанням найважливіших принципів науки і умінням застосовувати їх до аналізу конкретних емпіричних даних;
- розробка наукових принципів, теорій та практики проектування, конструювання навчальних предметів, навчальних планів, програм, підручників;
- орієнтація у закономірностях пізнавальної діяльності, не використання сумнівної псевдонаукової інформації, яка в умовах плюралізму думок нерідко публікується з розрахунком на сенсацію [4, с. 56].

Рівень сайентифікації навчального процесу можна оцінити за кількістю засвоєного студентами досвіду наукової діяльності. У цьому зв'язку можна запропонувати такі рівні сайентифікації:

1) орієнтаційно-науковий (ознайомлення з результатами новітніх наукових досліджень, даних про актуальні проблеми теорії та практики);

2) організаційно-науковий (становлення досвіду методології наукового дослідження, оволодіння методами, формами і принципами наукової роботи, прийомами перетворення професійної діяльності, які знаходять реалізацію у виконанні творчих проектів);

3) науково-дослідний (узагальнення й систематизація досвіду бачення актуальних проблем професійної діяльності, висунення гіпотез, організація наукового дослідження та впровадження його результатів) [4, с.58].

Найбільш широко поширений перший рівень (використання новітніх наукових і професійних понять і термінів: аналіз і обговорення новітніх методологічних підходів у розгляді тих чи інших навчальних програм).

Другий і третій рівні сайентифікації навчального процесу дають можливості вдосконалення науково-дослідницької компетентності студентів (через участь у роботі наукових гуртків, семінарів, конференцій, у конкурсах наукових робіт), що в свою чергу розвиває особистісні якості індивіда, формує його як академічно мобільну особистість .

Таким чином, зовнішніми базовими факторами розвитку академічної мобільності майбутніх фахівців є:

1. розробка методик передачі знань, інформації та її засвоєння студентами;
2. використання в процесі навчання у вищій школі знань історії та логіки науки, а також історії пізнавального процесу;
3. розробка нових критеріїв відбору наукового матеріалу для навчального предмета, враховуючи перспективи розвитку науки. У навчальному предметі повинні знаходити відображення актуальні питання сучасної науки [4, с. 62].

З другої половини ХХ століття почався процес фундаментального перегляду поглядів на науку і наукову раціональність. На відміну від класичного розуміння, об'єктом сучасного пізнання є складні, відкриті, нелінійні, переважно людино-розмірні системи (до них відносяться об'єкти сучасних біотехнологій, великі екосистеми, соціальні об'єкти, людино-машинні системи). Це склало нові методологічні орієнтації: посилення ролі плюралістичних орієнтирів в теорії і практиці наукового пошуку, усвідомлення розмитості кордонів суб'єктивно-об'єктивних відносин, конструктивної ролі випадковості, альтернативності шляхів розвитку систем в процесі їх самоорганізації, визнання цінностей «завантаженості» науки та інше [3, с. 25].

Сучасний етап розвитку науки прийнято характеризувати як постнекласичний. Постнекласичною картиною світу є синергетичний (від грец. Synergia - спільна дія) погляд на світ. Під впливом, якого відбуваються зміни характеру наукової діяльності, в основі яких лежить:

- революція в засобах зберігання та отримання знань (комп'ютеризація, інформатизація та тощо);
- співвідношення теоретичних і експериментальних досліджень, фундаментальних і прикладних знань;

- міждисциплінарні наукові дослідження та проблемно-орієнтовані форми дослідницької діяльності;
- міграція наукових методів, формування єдиної наукової картини світу;
- колективний характер наукової діяльності і комунікація вчених;
- усвідомлена орієнтація на інновації [3, с. 36].

Таким чином, синергетичний підхід означає сприйняття світу як сукупність нелінійних процесів. Даний процес має безпосередній вплив на формування нового стилю наукового мислення [3, с. 37].

Висновки і перспективи подальших досліджень. Подібні зміни в освітніх системах вимагають концептуально нового розуміння наукового знання, що можливо завдяки формуванню у студентів академічно мобільного стилю мислення. Таким чином, відбувається переосмислення способів реценції і генерації інформації самим індивідом у процесі його навчання у вищій школі. Студент починає сприйматися в системі навчального простору як самостійна, автономна одиниця навчального процесу, що сприяє не тільки сприймати нову інформацію, але і якісно її осмислювати, розглядаючи її через призму власних переконань, життєвого досвіду та інновацій сучасного світу, що в свою чергу формує здатність мислити конструктивно, пов'язуючи теоретичну основу з можливістю її практичного застосування. Саме такий підхід до інформаційних потоків розвиває не тільки вибіркові інтереси і більш тривале збереження інформації, що вивчається, але і дозволяє виробляти індивідуально-особистісні якості, які в свою чергу розвиваються в прямо пропорційній залежності від ступеня сформованості академічної мобільності майбутнього фахівця.

Джерела та література:

1. Александров В. Б. Понимание и социально-познавательный опыт субъекта / В. Б. Александров // Опыт и его место в социальном познании. – Калининград : Изд-во Калининский гос. ун-т., 1994. – С. 129.
2. Бондарева Е. В. Направленность на формирование профессиональной компетентности как путь совершенствования экономического образования. / Е. В. Бондарева М. : Наука, 2003. – С. 315
3. Гришанова Н. А. Развитие компетентности специалистов как важнейшее направление реформирования профессионального образования / Н. А. Гришанова // Квалиметрия в образовании: методология и практика : материалы X Симпозиума. Кн.6. – М. : Изд-во Исслед. центра проблем качества подготовки специалистов, 2002. – 234 с.
4. Хуторской А. В. Ключевые компетенции как компонент личностно-ориентированной парадигмы образования / А. В. Хуторской. – Народное образование. – 2003. – № 2. – С. 58-64
5. Kohler J. Quality Assurance, Accreditation, and Recognition of Qualifications as Regulatory Mechanisms in the European Higher Education Area / Higher Education in Europe. Vol. XXVIII. No. 3. October 2003. – С. 32-36

Шевчук И.А., Бойко О.П., Зенцова О.С., Шевчук А.И. УДК 908(47) ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ ПЕТРА АРКАДЬЕВИЧА СТОЛЫПИНА ВО СЛАВУ И НА ПОЛЬЗУ ЧЕРНОМОРСКОГО ФЛОТА РОССИИ

***Аннотация.** Статья посвящена рассмотрению отдельных аспектов деятельности П.А. Столыпина как крупнейшего реформатора России начала XX века, который задумал и, опираясь на административные и финансовые ресурсы, осуществил сложнейшие государственные преобразования. Он был инициатором восстановления русского флота, крайне ослабленного после русско-японской войны 1904-1905 годов. В Первую мировую войну боеспособность военно-морского флота России, особенно Черноморского, была достигнута, прежде всего, благодаря судостроительным программам Столыпина.*

Детальное рассмотрение внедрения программ судостроения позволило сделать выводы о роли Столыпина в истории Севастополя и флота.

***Ключевые слова:** город-герой Севастополь, Черноморский флот, П.А. Столыпин, малая судостроительная программа, Первая мировая война.*

***Анотация.** Статья посвящена разгляду окремих аспектів діяльності П.А. Столыпина як найбільшого реформатора Росії початку XX століття, який задумав і, спираючись на адміністративні та фінансові ресурси, здійснив найскладніші державні перетворення. Він був ініціатором відновлення російського флоту, вкрай ослабленого після російсько-японської війни 1904-1905 років. У Першу світову війну боєздатність військово-морського флоту Росії, особливо Чорноморського, було досягнуто, насамперед, завдяки суднобудівельним програмам Столыпина.*

Детальний розгляд впровадження програм суднобудування дозволив зробити висновки щодо ролі Столыпина в історії Севастополя і флоту.

***Ключові слова:** місто-герой Севастополь, Чорноморський флот, П.А. Століпін, мала суднобудівна програма, Перша світова війна.*

***Summary.** The article is devoted to the certain aspects of P.A. Stolypin's activity as the greatest reformer of Russia in the early XX century who planned and carried out the most complex state transformations based on the administrative and financial resources. He was the initiator of restoring the Russian Navy, extremely weakened after the Russian and Japanese war of 1904-1905. During the First World War the combat capability of the Navy of Russia, especially the Black Sea Fleet, was achieved primarily thanks to the shipbuilding programs of Stolypin.*